

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem

Kaposvári Campus

Neveléstudományi Intézet

Óvodapedagógus alapképzési szak

Óvodák zenei tevékenységekhez kapcsolódó dokumentumainak összehasonlító vizsgálata

Belső konzulens: Dr. Szabó Norbert
Egyetemi docens
Belső konzulens Neveléstudományi
intézete/tanszéke: intézet, Szakdidaktikai
tanszék

Készítette: **Menyhárt Laura**

Kaposvári Campus¹

2024

¹ Képzési helyek: Budai Campus, Georgikon Campus, Gödöllői Campus, Szent István Campus, Kaposvári Campus

A zene jelen van a mindennapokban, így az óvodás korú gyermekeknél is. A zenei tevékenységek elősegítik a beszéd-, a hallás-, a szociális készségek, -képességek és a mozgáskoordináció fejlődését.

A szakdolgozatomban az ének-zenei tevékenységek formai felépítését, tervezését, részeit, azok jelentőségét, valamint a dalok és a mondókák anyagát vizsgáltam. Az elkészítéshez kvalitatív módszert alkalmaztam, ami a dokumentumelemzés (Óvodai nevelés országos alapprogramja – ÓNOAP – és a helyi pedagógiai programok) és interjúkészítés (vizsgált óvodákban dolgozó óvodapedagógusokkal) módszerével valósítottam meg. Minden óvodának az alapprogramban (ÓNOAP) meghatározottakat kell követnie, emiatt az óvodák helyi pedagógiai programjai megközelítőleg átfedik egymást, azt kiegészítve a helyi sajátosságokkal.

A zenei nevelés segít a gyermekeknek megismerkedni saját kultúrájukkal, hagyományaikkal, népszokásaikkal és ünnepeikkel játékos keretek között. A néphagyományok megismerése mellett fontos, hogy a gyermekek halljanak a minőségi kortárs és klasszikus darabokat. Az ének-zenei nevelés hatékonyabban valósul meg, ha az óvónő tevékenyen vonja be a gyermekeket a foglalkozásba.

A foglalkozás tervezése során több mindent kell az óvodapedagógusoknak figyelembe venni, mint a heti témákat (befolyásolhatja az adott időszak, a jeles napok, a hagyományok, az ünnepek és a népszokások), gyermekek életkori sajátosságait, a fiúk-lányok arányát, az óvodai csoport összetételét, valamint annak fejlettségi szintjét. Az ének-zenei nevelés komplex tervezést igényel az óvodapedagógusoktól, hogy a gyermekek változatos dalanyaggal rendelkezzenek, örömmel vegyenek részt a foglalkozásra tervezett játékos feladatokban. A tevékenységek megtervezése (vázlatos terv készítése) lényeges feladat a pedagógusok részéről, segít a foglalkozások lebonyolításában, valamint más nevelési területekkel való komplexitást (más nevelési területek összekapcsolása), ezek mellett a pedagógusnak spontánnak és rugalmasnak kell lennie, hogy a gyermekekhez és az adódó helyzetekhez is alkalmazkodni tudjon.

Az óvodapedagógusok számos olyan szakirodalmat tudnak segítségül hívni amik megkönnyítik a munkájukat. Az internetes források mellett (főként pályakezdőként), mint például Forrai Katalin Ének az óvodában, ami sokszínű és változatos dal, illetve mondóka

anyagot tartalmaz az óvodás korú gyermekek részére. A zenehallgatási anyaghoz pedig Törzsök Béla Zenehallgatás az óvodában című könyvét.

A szakdolgozat elkészítésénél két Bakonyalján található falusi óvoda zenei tevékenységének dokumentumait és terveit hasonlítottam össze. Mindegyik óvodában három-három csoport működik (kis-, középső- és nagycsoport). A két óvoda helyi pedagógiai programjának nagy része átfedik egymást, kisebb eltérésekkel, melynél inkább a különböző területekre való nagyobb fókuszálást jelent. Az elemzett dokumentumok a lezárt, 2024-es tanévből vannak. A vizsgált időszakban, januártól márciusig többféle esemény és ünnep található, mint például az évszakváltás (tél-tavaszi), farsang, nőnap, március 15. és a húsvét. A hetitervek összehasonlításánál a két óvoda azonos életkorú csoportjait hasonlítottam össze (kiscsoportot kiscsoporttal, középső csoportot a középső csoporttal és a nagycsoportot a másik nagycsoporttal), tervekben kerestem a hasonló témákat, az azonos dal, mondóka anyagot és a zenei készségfejlesztő feladatokat. Mindegyik csoport között volt megegyező zenei anyag és fejlesztési terület, például egyenleteslűktetés, ritmusérzék fejlesztése, halk-hangos és magas-mély közötti különbség érzékeltetése, illetve olyan is ami az összes csoportban megtalálható volt. Az óvodapedagógusok törekednek a komplexitás által nyújtott lehetőségek megragadására, ezzel a gyermekeknek elősegítve az ismeretek elmélyítését.

Fontos, hogy az óvónők példát mutassanak az éneklésben, megismertessék és megszerettessék a gyermekekkel a zenét, az éneklést és a mondókázást egyaránt. Fejlesszék a gyermekek zenei készségeit és képességeit, mozgáskoordinációját körjátékok és táncok segítségével, emellett megalapozzák a zenei anyanyelvük kialakulását és elősegítik a fejlődését. A pedagógusok az élő zene és ének mellett gyakran használják (interjúk alapján) a technológia által nyújtott lehetőségeket, mivel a gyermekekhez azok úgy is közel állnak, ezzel is érdekesebbé és szívesebbé téve a zenei nevelést.

Az ének-zenei nevelés során fejlődnek a gyermek zenei készségei, bővül a dal és a mondóka anyaga, a pedagógusok igyekeznek, hogy az óvodások számára az éneklés örömteli időtöltés legyen. A foglalkozás megtervezésénél fontos figyelembe venni az óvónőknek a csoport és a gyermekek sajátosságait, az ÓNOAP-ban és a helyi pedagógiai programban meghatározott szempontokat. Tervezés mellett fontos a pedagógusok részéről a rugalmasság és a komplexitás lehetőségének megragadása.